

Postup při úmrtí a pitvy

MUDr. Mgr. Tomáš Vojtíšek, Ph.D.

Právní prameny

- **Zákon o zdravotních službách**, č. 372/2011 Sb., od 1. 4. 2012
- Trestní řád, č. 141/1961 Sb. (TR)
- Občanský zákoník, č. 89/2012 Sb., od 1. 1. 2014 (NOZ), novela 460/2016 Sb., od 28. 2. 2017
- Transplantační zákon, č. 285/2002 Sb.
- Zákon o pohřebnictví, č. 256/2001 Sb.

- JIŽ NE: Vyhláška o postupu při úmrtí a pohřebnictví č. 19/1988 Sb., **ZRUŠENO** – pozor skripta!

PITVY A NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK

Ochrana lidského těla po smrti

§ 113

(1) Člověk má právo rozhodnout, jak bude po jeho smrti naloženo s jeho tělem.

(2) Provést pitvu nebo použít lidské tělo po smrti bez souhlasu zemřelého lze jen, pokud tak stanoví jiný zákon.

POSTUP PŘI ÚMRTÍ A PITVY ZÁKON O ZDRAVOTNÍCH SLUŽBÁCH

Zákon o zdravotních službách

Část sedmá

**Nakládání s odejmutými částmi lidského těla,
tělem zemřelého, postup při úmrtí a pitvy**

Významná novela č. 147/2016 Sb., účinná od 1. 7. 2016.

Úkony na těle zemřelého

Taxativní výčet (§ 79 ZZS):

a) prohlídka těla zemřelého

b) pitva, včetně odběru biologického materiálu pro diagnostické účely

c) odběr orgánů dle transplantačního zákona

d) odběr tkání a buněk určených k použití u člověka

e) odběr částí lidského těla pro vědu a výzkum

f) vyjmutí implantabilních zdravotnických prostředků, je-li to účelné; vyjímání stomatologických pevných protetických výrobků je zakázáno

g) další úkony stanovené zákonem o pohřebnictví

Časová hranice 2 hodin!

Výjimky! (a, c + soudní pitva)

Postup při úmrtí – oznámení úmrtí

Oznamovací povinnost u úmrtí mimo zdravotnické zařízení má každý, kdo se o úmrtí dozvěděl nebo našel tělo zemřelého nebo jeho část a neví, zda úmrtí nebo nález těla nebo jeho části již bylo oznámeno.

Oznamuje se prohlížejícímu lékaři nebo na linku 112.

Prohlídka těla zemřelého

Provádí se **vždy** (bez ohledu na místo úmrtí), jejím **účelem** je:

1. zjištění smrti
2. zjištění pravděpodobného data a času smrti
3. zjištění pravděpodobné příčiny smrti
4. určení, zda bude provedena pitva
5. v rámci prohlídky se provede *označení těla zemřelého*

Prohlídku těla zemřelého vykonává výhradně lékař!

Prohlížejí lékař

Povinnost zajistit **prohlídku těla zemřelého** má při úmrtí **mimo zdravotnické zařízení**:

- registrující praktický lékař (pro dospělé, pro děti a dorost)
- lékař LPS, nebo lékař/poskytovatel na základě smlouvy s krajem (*např. 1. KORONERSKÁ, s.r.o.*)
- lékař zdravotnické záchranné služby (při poskytování přednemocniční neodkladné péče)

Při úmrtí **ve zdravotnickém zařízení** má tuto povinnost nemocniční lékař

Prohlížejí lékař – oznamovací povinnost vůči pozůstalým

Prohlížejí lékař informuje o úmrtí osobu blízkou zemřelému; pokud není známa, tak Policii ČR, za účelem vyhledání osoby blízké a předání informace o úmrtí

Prohlížejí lékař – oznamovací povinnost vůči Policii ČR !!!

Prohlížejí lékař informuje PČR, jde-li o:

- 1. podezření, že úmrtí bylo způsobeno trestným činem nebo sebevraždou;**
- 2. zemřelého neznámé totožnosti;**
- 3. úmrtí, ke kterému došlo za nejasných okolností**

Dále má prohlížejí lékař povinnost zdržet se zničení nebo poškození stop

Tato povinnost platí i pro úmrtí v nemocnici!!!

Prohlížejí lékař - dokumentace

Prohlížejí lékař **vždy** vyplní **List o prohlídce těla zemřelého**

V případě určení provedení zdravotní pitvy je prohlížejí lékař dále povinen vyplnit i **Průvodní list ke zdravotní pitvě**

Prohlížejí lékař - pitva

O provedení pitvy **rozhoduje primárně prohlížejí lékař** tzv. *určením provedení pitvy*

Prohlížejí lékař určuje provedení **patologicko-anatomické nebo zdravotní pitvy**, a to výhradně v případech uvedených v zákoně v tzv. *katalogu povinných pitev* (!)

Jiné druhy pitev (soudní pitvu, anatomickou pitvu) prohlížejí lékař **není oprávněn nařizovat!!!**

Druhy pitev v ČR

Patologicko-anatomické (za účelem zjištění základní nemoci a dalších nemocí, komplikací zjištěných nemocí a k ověření klinické diagnózy a léčebného postupu u osob zemřelých ve zdravotnickém zařízení smrtí z chorobných příčin)

Zdravotní (za účelem zjištění příčiny smrti a objasnění dalších ze zdravotního hlediska závažných okolností a mechanismu úmrtí u osob, které zemřely mimo zdravotnické zařízení nebo v něm náhlým, neočekávaným nebo násilným úmrtím, včetně sebevraždy)

Druhy pitev v ČR II

Soudní (při podezření, že úmrtí bylo způsobeno trestným činem, a to podle jiného právního předpisu)

Anatomické (k výukovým účelům nebo pro účely vědy a výzkumu v oblasti zdravotnictví)

Povinné patologicko-anatomické pitvy

- a) u žen, které zemřely v souvislosti s těhotenstvím, porodem, potratem, umělým přerušáním těhotenství nebo v šestinedělí
- b) u plodů z uměle přerušovaných těhotenství provedených z důvodů genetické indikace nebo indikace vrozené vývojové vady plodu
- c) u dětí mrtvě narozených a u dětí zemřelých do 18 let věku
- d) u pacientů, kteří zemřeli při operaci, při nechirurgickém intervenčním výkonu, v souvislosti s komplikací navazující na operaci nebo nechirurgický intervenční výkon nebo při úvodu do anestézie
- e) jestliže byl z těla zemřelého proveden odběr orgánu pro účely transplantací, tkání nebo buněk pro použití u člověka nebo odebrána část těla pro výzkum nebo k výukovým účelům

Povinné patologicko-anatomické pitvy

- f) v případě, že k úmrtí došlo v souvislosti se závažnou nežádoucí příhodou při klinickém hodnocení humánního léčivého přípravku nebo s nežádoucí příhodou při klinických zkouškách zdravotnického prostředku nebo v souvislosti s ověřováním nových poznatků použitím metod, které dosud nebyly v klinické praxi na živém člověku zavedeny, nebo v případě podezření na tyto skutečnosti
- g) v případě podezření, že k úmrtí došlo v souvislosti s odběrem orgánu za účelem transplantace nebo tkání nebo buněk pro použití u člověka
- h) v případě, kdy není dostatečně objasněna příčina smrti, základní nemoci, dalších nemocí nebo jejich komplikací nebo klinická diagnóza

Povinné pitvy zdravotní

- a) při náhlých a neočekávaných úmrtích, jestliže při prohlídce těla zemřelého nedošlo ke stanovení příčiny smrti nebo nebyla příčina smrti dostatečně objasněna
- b) při všech násilných úmrtích včetně sebevraždy
- c) při podezření, že úmrtí může být v příčinné souvislosti s nesprávným postupem při poskytování zdravotních služeb, které vyslovil zdravotnický pracovník zúčastněný na poskytování zdravotních služeb, lékař, který provedl prohlídku těla zemřelého, nebo osoba blízká zemřelému
- d) při podezření, že úmrtí mohlo být způsobeno v souvislosti se zneužíváním návykových látek
- e) u osob, které zemřely ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence

Pravidla pro určování pitev

Patologicko-anatomické pitvy lze určovat pouze u hospitalizovaných pacientů s chorobnou příčinou smrti
Při úmrtí mimo zdravotnické zařízení nebo při násilném úmrtí (ze zevních příčin) lze určit provedení pouze zdravotní pitvy
Pitvy se určují právě tehdy, pokud se jedná o případ z katalogu povinných pitev; provádějí se i bez souhlasu zemřelého
Jde-li současně o povinnou pitvu patologicko-anatomickou a zdravotní, provede se pitva zdravotní!

Přerušeni pitvy

Pokud v rámci pitvy (vyjma soudní) nastane podezření, že úmrtí bylo způsobeno trestným činem, nebo že okolnosti úmrtí jsou nejasné, pitva se přeruší.

Tuto skutečnost oznámí poskytovatel neprodleně Policii České republiky; pokud orgán činný v trestním řízení nenařídí do 2 hodin od tohoto oznámení pitvu podle jiného právního předpisu, může poskytovatel přerušenu pitvu dokončit.

Absolutně a relativně povinné pitvy

U některých položek katalogu povinných pitev je za splnění určitých podmínek možná výjimka a je možné rozhodnout o jejich neprovedení. Tyto pitvy se označují jako *relativně povinné*, kdy rozlišujeme:

1. ***pitvy povinné relativně z odborných důvodů***
2. ***pitvy povinné relativně z důvodu nesouhlasu s pitvou***

Ostatní položky katalogu tvoří tzv. ***absolutně povinné pitvy*** (musí být provedeny vždy!)

Relativně povinné pitvy z odborných důvodů

Prohlízející lékař je povinen **vždy určit** provedení tohoto typu pitvy, ale pověřený lékař **pracoviště provádějící pitvu** může rozhodnout o jejím neprovedení, **pokud při *dodatečném odborném posouzení* je příčina úmrtí zřejmá**

Relativně povinné pitvy z důvodu nesouhlasu s pitvou

Položky katalogu povinných pitev, u kterých může **prohlízející lékař i pověřený lékař pracoviště provádějící pitvu** rozhodnout o jejich neprovedení za **současného** splnění dvou podmínek:

1. zemřelý za svého života vyslovil **prokazatelný nesouhlas s pitvou** nebo osoby jemu blízké **požádali o neprovedení pitvy** a
2. **příčina úmrtí je zřejmá**

Typy pitev - graficky

Absolutně povinné

AP

Relativně povinné z odborných důvodů

RPOD

**Relativně povinné z důvodu nesouhlasu s
pitvou**

RPNS

POZOR!: všechny pitvy relativně povinné z důvodu nesouhlasu s pitvou jsou současně relativně povinné i z odborných důvodů!!!
(Nikoliv naopak!)

Povinné patologicko-anatomické pitvy

a) u žen, které zemřely v souvislosti s těhotenstvím, porodem, potratem, umělým přerušáním těhotenství nebo v šestinedělí

RPNS

b) u plodů z uměle přerušených těhotenství provedených z důvodů genetické indikace nebo indikace vrozené vývojové vady plodu

RPNS

c) u dětí mrtvě narozených a u dětí zemřelých do 18 let věku

RPNS

d) u pacientů, kteří zemřeli při operaci, při nechirurgickém intervenčním výkonu, v souvislosti s komplikací navazující na operaci nebo nechirurgický intervenční výkon nebo při úvodu do anestézie

AP

e) jestliže byl z těla zemřelého proveden odběr orgánu pro účely transplantací, tkání nebo buněk pro použití u člověka nebo odebrána část těla pro výzkum nebo k výukovým účelům

AP

Povinné patologicko-anatomické pitvy

f) v případě, že k úmrtí došlo v souvislosti se závažnou nežádoucí příhodou při klinickém hodnocení humánního léčivého přípravku nebo s nežádoucí příhodou při klinických zkouškách zdravotnického prostředku nebo v souvislosti s ověřováním nových poznatků použitím metod, které dosud nebyly v klinické praxi na živém člověku zavedeny, nebo v případě podezření na tyto skutečnosti

AP

g) v případě podezření, že k úmrtí došlo v souvislosti s odběrem orgánu za účelem transplantace nebo tkání nebo buněk pro použití u člověka

AP

h) v případě, kdy není dostatečně objasněna příčina smrti, základní nemoci, dalších nemocí nebo jejich komplikací nebo klinická diagnóza

RPOD

Povinné pitvy zdravotní

a) při náhlých a neočekávaných úmrtích, jestliže při prohlídce těla zemřelého nedošlo ke stanovení příčiny smrti nebo nebyla příčina smrti dostatečně objasněna

RPOD

b) při všech násilných úmrtích včetně sebevraždy

RPNS

c) při podezření, že úmrtí může být v příčinné souvislosti s nesprávným postupem při poskytování zdravotních služeb, které vyslovil zdravotnický pracovník zúčastněný na poskytování zdravotních služeb, lékař, který provedl prohlídku těla zemřelého, nebo osoba blízká zemřelému

AP

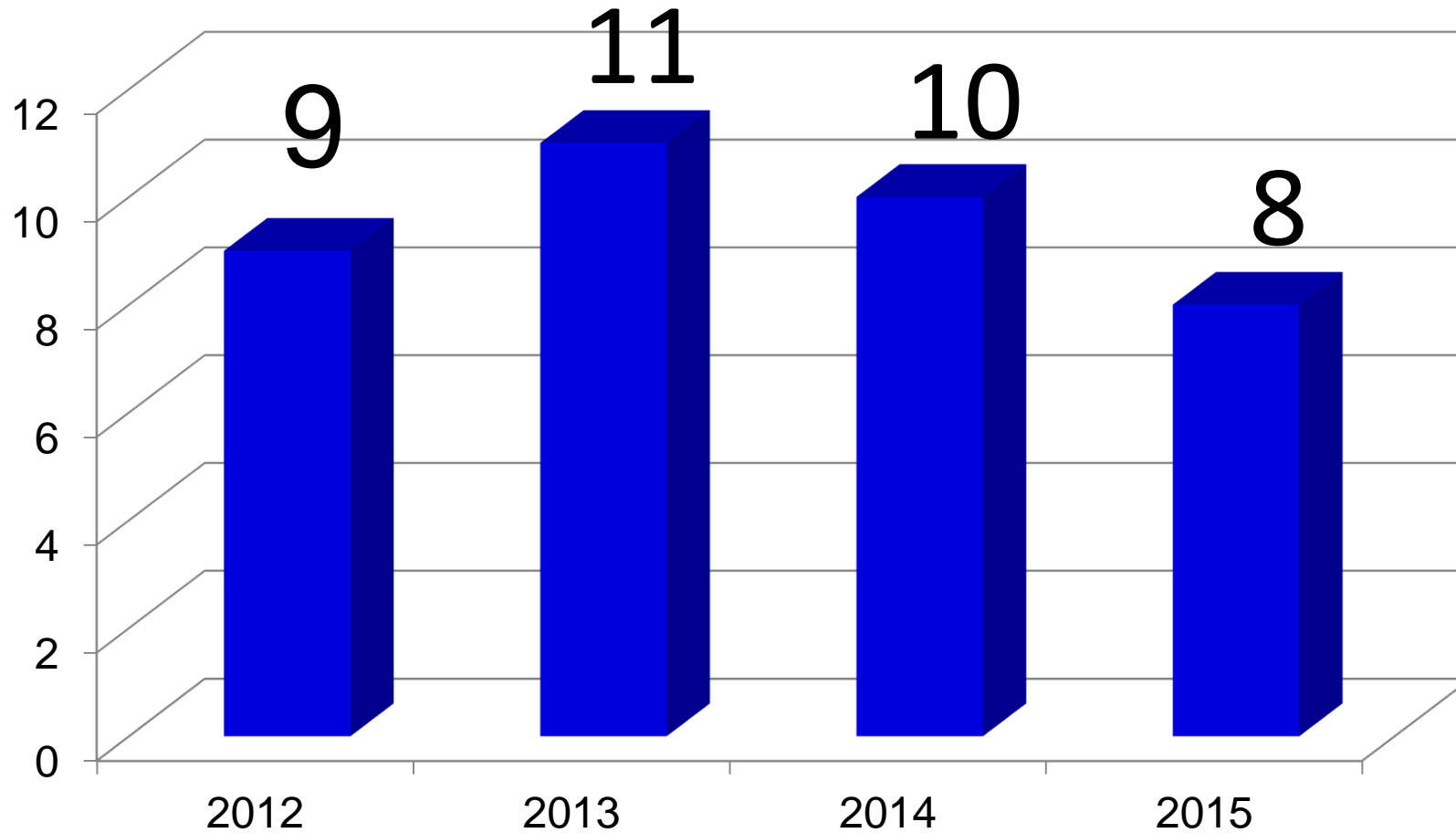
d) při podezření, že úmrtí mohlo být způsobeno v souvislosti se zneužíváním návykových látek

RPNS

e) u osob, které zemřely ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence

AP

Nesouhlasy s pitvou – ÚSL Brno

V průměru je na ÚSL v Brně rozhodnuto o neprovedení relativně povinné pitvy z důvodu nesouhlasu s pitvou u 0,5 % zemřelých ročně.

**O rozhodnutí o neprovedení
zdravotní pitvy je poskytovatel
v oboru soudní lékařství povinen
informovat Policii České
republiky!!!**

Rozhodnutí o provedení pitvy neurčené prohlížejícím lékařem

Poskytovatel provádějící pitvu může rozhodnout o provedení patologicko-anatomické nebo zdravotní pitvy, i když nebyla určena lékařem provádějícím prohlídku těla zemřelého!!!

MUNI
MED

FAKULTNÍ
NEMOCNICE
U SV. ANNY
V BRNĚ

Diskuze?

Diskuzní fórum...